

Ecs

Perpetuum mobile

Enric Huguet Arias

Protohistòria

De petit, el fascinaven els objectes fosforescents, luminescents o que semblaven tenir llum pròpia. La seva resplendor era màgica: una cuca de llum al fons d'una capsula de llumins, un rellotge de polsera submergible... Després d'exposar-la llargament sota l'influx del llum de la tauleta de nit, amagat sota els llençols, Ecs apropava els ulls a l'esfera lluminosa del temps i imaginava una fugida cap a un món fantàstic.

Des del seu aïllament, Ecs començà a pensar que el moviment continu o perpetu podria ser possible i que la resposta al seu entrellat rauria adormida dins l'espai, i en el temps, que hi havia entre els dos punts lluminosos de la busca secundària, i que esperaria que ell arribés per descobrir-la. Així que començà a pensar i fer plànols sobre les andròmines més estrambòtiques que un pugui arribar a imaginar. La perseverança i el seu captivament eren un enuig pels professors de física que ja el tenien clissat, i només el veien venir, intentaven evitar-lo i escapolar-se'n, però no sempre ho aconseguien i més d'un cop havien de quedar-se després de classe per tal demostrar la inviabilitat dels pseudoinvents, cosa que no sempre era trivial perquè cada vegada refinava més els ginys i, llavors, es passaven força estona fora de l'horari escolar malgastant un temps que els hagués agradat dedicar a altres coses més productives, millors, com ara esbargir-se. Després d'un dia d'aguantar tota aquella patuleia, encara havien de suportar estoicament el pesat de sempre.

Ecs acabà arruïnat, si és que un nen de deu anys pot estar-ho, perquè s'havia gastat, o invertit, com a ell li agradava dir, els pocs estalvis en un mecanisme que encarregà a un manyà i que després va resultar que no havia interpretat bé els plànols com pretenia.

Com explicar l'extraordinària ceguesa i l'estranya manera d'actuar que sorgia cada vegada que la cosa es referia a la invenció de ginys impossibles de moviment perpetu? Era potser una força incontrolable per avançar, per trencar immobilismes i abastar nous horitzons? O era només una de les múltiples formes d'aprenentatge basades en l'error?

per això crisàlide encara, tota
ella capteniment, Ecs presentia
com un brot despertava i li creixia
endins, diferent de les altres larves.

*Què és perpetuum mobile?
Perpetuum mobile és moviment perpetu.
Si trobo el moviment perpetu,
jo no veig límits a la creació de la humanitat...
És que, benvolgut Martí: fer or és una tasca
seductora, un descobriment, potser,
interessant, però trobar el perpetuum mobile... oh!*

PUSHKIN

*Geni? En aquest moment
cent mil cervells s'imaginen en somnis tan genis com jo,
i la història no senyalarà, qui sap?, ni a un de sol
....
A quantes golfes i no-golfes del món
no hi ha en aquest moment genis-per-a-si-mateixos somiant?*

ÁLVARO DE CAMPOS (PESSOA)

*I, per haver volgut ser un savi com no n'hi hagut cap altre,
només sóc un boig entre els folls.*

EMILE CIORAN

.....

(Els pensaments anaven corrent sempre
d'una banda a l'altra com qui no vol
la cosa i amb prou feines advertia
5 l'immens esforç mental que comportava.
Mai no havia estat massa intel·ligent
ni tampoc un gran intel·lectual
i tanmateix, malgrat i no adonar-se'n,
unes facultats que Ecs considerava
10 habituals podrien provocar
conseqüències alhora importants
i inesperades: la incapacitat
per relacionar-se normalment
amb els seus companys de classe.
15 Degut a la maduresa i les ganes
de dur tot raonament a un nivell
més abstracte es convertí en «el raret».
Sempre anava pensarós, cavil·lant,
donant voltes a algun tema que havia
20 aparegut d'imprevist dins el cap
—serendípia¹ o casualitat—
qualsevol petit detall el podia
abstreure, despertar el coneixement
perdut dins la profunditat del seu
25 cervell, allí on sense aquesta guspira,
mai no s'hauria pogut inflamar
metxes cap a noves descobertes.)
.....

.....
 30 (Ell es deixà caure i s'aïllà del tot
 del seu entorn s'entregà per complet
 al gran problema de la invenció
 i fes el que fes els seus pensaments
 es concentraven només en l'invent.
 35 Dibuixà amb cura prop d'una centena
 de variants però les rebutjava
 una rere l'altra i el seu magí
 treballava apassionadament.
 Neguitós es llevava per les nits
 40 i dibuixava la següent andròmina.
 Llavors les noves idees s'estancaven
 al voltant del giny i continuava
 cercant nous procediments per copsar
 el punt on altres s'havien perdut.
 45 Enfonsats els ulls dins les conques fosques
 la llum d'un altre dia s'esmunyia
 entre les esclatxes: llum assassina
 que el feria amb un nou fracàs: roent.
 Però insistiria fins quan calgués
 50 per camins mai explorats que el menessin
 a descobrir aquell moviment perpetu.)

 (I ara, mentre la majoria dorm
 55 i la resta es perd al fons de la nit,
 ell, ningú, l'inconegut senyor Ecs,
 és a punt de descobrir l'entrellat
 el secret més ben guardat de la història.
 Però lluny d'improvisar quan arribi

60 el moment presentarà indicis, mostres
més que raonables, conclusions
extretes d'aplicar amb exactitud
els mètodes científics moderns,
tot plegat, les proves irrefutables
65 perquè ell, el gran ignorat, passi a ser
l'assenyalat, l'eminent amb majúscules.)
.....

(Llavors saltaria escales avall.
Al principi empès per una energia
70 folla d'etzibar als quatre vents la seva
troballa. Després, i abans d'arribar
al replà on viu l'amo de l'habitatge,
sorneguer, disminuiria el seu ritme:
«I ara què, eh, què me'n dius, descregut?»
75 Al capdavant es mouria lleuger
i sense presses i mentre deixés
enrere la porteria un somris
de superioritat planaria
per damunt les bústies dels veïns.
80 I un cop al carrer encara que només
fos per anar a comprar el pa o el diari,
assegura que el reconeixerien:
«Mira qui camina per l'altra banda,
no el veus, és ell, l'inefable, fixa't
85 bé fill meu, és l'orgull del nostre poble.»
.....

És al meu Estudi on sempre concentro²
les recerques importants, decisives,
podria assegurar que un elevat
90 percentatge de les recerques més

importants les faig en un reduït
i gens confortable Estudi, de fet,
és en aquest Estudi on realment
faig totes les recerques importants
95 només aquí és versemblant el que no
hauria estat imaginable lluny
d'aquest Estudi aquí on per primer
cop han estat pensades les idees
més essencials les més necessàries
100 i és evident que perquè les futures
generacions puguin disposar
de tot el que s'esdevé al meu Estudi
cal l'herència precisa i veraç,
cal el testimoni fidel del mestre.
105 Em fa feliç repassar l'univers
d'aquest Estudi: veure el llit la manta
els llibres la cadira i els flascons...
Pensar que ho he preparat fins el més
mínim detall per aconseguir l'èxit
110 i no voldria que fos diferent:
la fosca immobilitat estàtica
del negre arreu per crear l'atmosfera
ideal i concreta que embolcalli
aquest lloc on s'esdevindrà el prodigi;
115 solament existeix l'imprescindible
forçós i necessari reduït
a la seva mínima expressió
d'una simplicitat essencial.
Encara que gairebé no puc ni
120 moure'm perquè l'espai és ple de ginys
i andròmines no em preocupa gens,

no molesten, ni m'ho plantejo perquè,
què és més important que aquesta recerca?
Amb perícia es guanyarà la fita
125 un desig que serveixi el meu propòsit.
Experimentes amb alguna cosa
i des de l'instant precís en què comences
a pensar, res no torna a ser el mateix.
El gel es descompon, seria estrany
130 que no ho fes, podria ser que estiguéssim,
per cas, a l'altra banda de la taula
i el glaçó es mantindria al mateix lloc
de sempre però fins i tot així
sentiries encara que només
135 fos un petit presentiment que alguna
cosa nova canvia es mou i avança
irremeiable, per exemple: el temps.
El que observo davant dels meus ulls fixos
no és el mateix que el que passa dins
140 la ment, o sigui el procés de desglaç
real tot i l'observació extrema
al qual està sotmès l'experiment
per tal de no perdre cap ni el més mínim
detall, no seria mai el mateix
145 que l'enregistrat dins el meu magí.
Ho penso, però només raonant-ho,
perquè si parlés o ni que intentés
escriure-ho no trobaria el text,
pobre de mi, que acabés descrivint-ho,
150 les paraules són massa traïdores.
Un cop comences primer cal passar-les
pel sedàs dels sentits i l'ull estret

de l'agulla que les embastarà
per cosir-les en una sola frase,
155 fixar l'atenció corresponent
que podria distreure't i, per culpa
d'elles, coses importants et podrien
passar per alt i llavors tot l'esforç
s'hauria sacrificat debades.
160 Però no cregueu que això d'evitar
la seva presència no és fàcil,
perquè heu de saber que elles sempre tracten
d'interposar la seva visió
165 del món, per aquest motiu el silenci,
l'aïllament de les percepcions
sensorials dels sentits, és important,
cal desaprendre tot l'aprenentatge
al qual ens sotmeten des que neixem.
Tot i que ara i aquí podeu llegir aquestes
170 paraules, no hi eren en el moment
de l'experiment, per tant estareu
d'acord amb mi que el meu risc és immens,
m'ho heu d'agrair, però us n'eximeixo,
i per tant us haureu d'acontentar
175 amb una petita part que després
oblidareu, perquè mai no han existit,
no insistiu, només jo era present
a l'experiment i com que no vull
que em robin les possibles descobertes
180 que pugui arribar a fer, no escric mai res.
.....
(Com cada dia, com totes les nits,
retorna a l'Estudi i a les palpentes

obre la porta del congelador
 185 i pren la glaçonera que hi ha al fons
 del primer prestatge: el gel fumeja.
 Coneix bé l'alè fresc que des de fa anys
 li dóna la benvinguda i l'incita
 a perseguir uns objectius que només
 190 ell faedor zelós es pot permetre.
 El contenidor és tan fred que les puntes
 dels dits s'enganxen al metall amb força.
 És fàcil que sota un rajolí d'aigua
 clara la rapa deixi anar els glaçons.
 195 Després de l'intent, podríem pensar
 que amb la tria a l'atzar d'algun dels cubs
 ja n'hi hauria prou, però res no és tan
 simple, perquè a les fosques, tots s'assemblen.
 Només l'escollit tindrà el privilegi
 200 de figurar damunt la taula els altres
 moriran per l'aigüera, pols d'estrelles.
 Silenci, comença la funció!
*«Que llum negra³ ensetini la tenebra
 que un raig diví assenyali el bufó
 205 corglaçat al bell mig de l'escenari
 que ultraviolada la seva sang
 esclati de nou la creació! »)*

 (La irradiació excita els objectes.⁴
 210 Sota la llum negra la inspecció
 i l'anàlisi donen a conèixer
 propietats dels materials que
 altrament es mantindrien ocults.
 Els elements de l'estança, alquimista

215 inclòs, pintats i vestits de color
 negre sense pelussa ni borro,

 impol·luts, obriran el primer acte.
 Qualsevol granet de pols que brillés

220 dins la nit de l'Estudi distrauria
 la mirada fixada sobre el gel.
 Aquests instants perduts falsejarien

 els resultats de la prova i caldria
 recomençar de nou des del principi

225 o el que significa el mateix, ho hauríem
 de deixar estar fins el dia següent,
 cosa que no ens permetria dormir

 durant el que resta de nit, insomnes.
 Per tant ens cal avançar amb molta cura

 i apostar totes les capacitats

230 de l'intel·lecte al servei de la prova.
 Desviar-se en algun dels infinits

 punts del procés global equivaldria
 a fer marrada i perdre's: al fracàs.⁵

 I cal disciplina no únicament

235 per depositar el que s'ha de rebutjar
 sinó per no retirar-se i plegar

 el que encara mereix atenció.)

 (Vast, entre el ver i l'irreal, el temps

240 es desdibuixa i dins l'eternitat
 la vida i la mort queden atrapades,

 on és el mot que conté l'univers?⁶
 Amb ulls irritats i mirada tensa

 cansat d'esperar que la llum incerta

245 reveli secrets amagats i esquívols,

recolzat sobre el carreu de la taula
la son emborratxa la vetlla amb vins
feixucs i du repòs damunt les parpelles.)
.....

- 250 (Però l'instant, aquell instant precís
la immediatesa del qual no es pot
ni imaginar, mai no l'arribaria
a desvetllar, coincidir amb la trobada
del moment concret anomenat: ara.⁷
- 255 Aïllada dins la fosca una lluna
de gel cúbica es comença a desfer
en silenci sota l'influx d'un sol negre.
El glaç es mor i d'una oculta nafra
en surt un fil d'aigua fosforescent
- 260 un regalim que atrau els focs follets
que s'aturen a beure sedecs prop
el corrent d'aquest rierol que pinta
el seu destí sinuós sobre el pla
ras fins a la frontera de la taula.
- 265 Instants abans que dins el buit s'abismi
l'aigua, el temps s'atura, tremola i dubta,
però finalment degoteja i cau
i les busques retroben la mesura.
El glaçó no és un sol element
- 270 primari sinó una frontera sobre
la complexitat potser inconcebible
d'aquest cosmos que no és una màquina
perfecta sinó un procés gegantí
en vies de desintegració
- 275 un procés també i alhora organitzant-se.)⁸
.....

(Còmplices en el desencís, les nits
 disfressen els fracassos perquè marxin
 desapercebuts cap un fals oblit,
 280 fals perquè res no escapa a la memòria.
 Recomençar de nou des del principi?
 «L'assaig següent serà el definitiu.»

(Surts i tanques la porta ja no pots
 285 veure la llum que vols oblidar enrere.
 On va quan la deixes empresonada?⁹
 I mentre ets fora i a qualsevol banda
 amb totes les teves forces voldries
 tornar però aquest cop no, no ho faràs!
 290 Deixes tant que alguna cosa s'esquinça
 i és allí dins on brillarà sens fi:
 plena inesgotable abandonada.
 I per mi —dius— enlloc brillarà més.¹⁰
 Quin vincle misteriós us unia?)
 295

(A matines remors i fregadisses
 l'acompanyen fins al pou de l'escala
 i a baix resen besllums i veus incertes.
 Sembla que la pressió del silenci
 300 invisible cedeix per uns instants.
 De matinada l'home de la mànega¹¹
 neteja les lleganyes als carrers
 —restes humanes excrements orines—
 perquè quan s'entrevegi l'ull diví
 305 es presentin davant el nou dia
 amb la cara neta i fresc el somriure:
 màxim exponent de les bones formes.

Té pressa, passa veloç per davant
 d'aquell individu que cada dia
 310 remulla els carrers sempre a la mateixa
 hora, mentre canta i els ulls li riuen.
 Sap que quan surt l'espera i el vigila
 que marxa cap a ell rega i l'intimida
 però encara que agita el fuet d'aigua
 315 amb males intencions, no l'abasta.
 Si l'espanta, somriu i continua.
 Un dia potser es deixarà estimar.
 Palplantat enmig de la plaça dubta
 si serà capaç de tornar a guiar
 320 la seva ment si el seu cos l'obeirà
 prest tal i com ho havia fet fins ara.
 Decideix seure a terra i també sense
 sorprendre's mirar un cel net de núvols
 i sentir que el blau baixa i li penetra
 325 la pell amb agulles de temps eixut.
 Tanca els ulls imagina com s'acosta
 la remor de l'aigua com els seus dits
 repiquen contagiats pel desig
 d'una pluja que comença a percebre.
 330 Imagina també que no es voldrà
 moure mentre frisós espera el xàfec.)

 (No aprendre a oblidar i romandre sempre
 encadenat al passat: per molt lluny
 335 i molt ràpid que corri, la cadena
 el persegueix i corre també amb ell.
 L'instant és un veritable prodigi:
 ara és aquí i de sobte desapareix.

340 Sorgeix del no-res i en el no-res es fon.
 Retorna, tanmateix, com un fantasma
 per pertorbar el moment posterior.
 On és aquella força necessària
 per créixer des de la pròpia essència
 transformar i assimilar el que és passat
 345 i estrany, cicatritzar ferides fondes,
 reconstruir el que va ser destrossat
 i reparar tot esmenant les pèrdues?
 S'aixeca i no sap on anar, camina
 d'esma i avança, perquè és el cervell
 350 qui mana qui dóna ordres i controla
 però sense voluntat vagareja
 i no importa si el que assenyala el rumb
 és el desert o l'abisme... no importa.
 Una ombra lluitant contra simulacres,
 355 un somnàmbul que es veu a si mateix
 caminar i que contempla els moviments
 sense discernir ni la direcció
 ni els impulsos de la seva raó.)

360 (S'adona que ha trepitjat un cargol.¹²
 Heu trepitjat mai abans un mol·lusc?
 Un cop esclafat el pastitx informe
 —trossets de closca i víscera mesclats—
 s'arronsa i sembla que vol recompondre's
 365 però per molt que ho intenti serà
 debades, morirà assecat al sol.)

Crtx... Cony, un altre malparit cargol.
Crtx, crt... Tot el terra n'és ple, miriades.

- 370 *Crtx, crtç, crtç...* No em deixaran tranquil, no.
 L'home de la mànega en té la culpa
 l'aigua els anima a desplegar les banyes
 i a bavejar decidits nous dominis.
 Però no se sortiran amb la seva
- 375 perquè de sobte em quedaré quiet,
 així amb el genoll aixecat a punt
 de fer una altra passa... I ara què, eh?
 Ara sí que us he fotut cargolins!

- 380 Em cerco, sí, d'entre la gent, de cua
 d'ull, des d'aquesta posició tan
 incòmoda. Rebusco dins la massa
 i no m'hi veig, què s'haurà fet de mi?
 Els objectes no es troben a faltar
- 385 —ells canvien d'amo sense tristesa—
 però, i el temps esgarrapat als dies?

- Segur que per despit dintre d'uns mesos
 el llogater esbotzarà a cops de puny
- 390 l'entrada de l'Estudi tal vegada
 com si jo hi fos en comptes de la porta
 instigat per inspectors de patents
 cel·ladors d'alguns governs poderosos.

- 395 (*«Ho veuen, no hi és. Si ja ho deia jo,
 ja, que acabaria marxant i sense
 pagar. Pregunti, pregunti els veïns
 si no era un personatge ben estrany
 i iracund, diria jo, fins i tot*
- 400 *perillós. La finestra tapiada,*

*parets, sol i sostre i fòtils pintats
de negre. Qui pot malviure aquí dins
qui i d'aquesta manera sinó un ximple?»*
«Aquesta mena d'investigadors
405 es preocupa més per la ciència
que per les possibles recompenses
de poder i econòmiques que d'ella
se'n puguin derivar «...serà idiota!»
Els descarrilats com ell representen
410 els nuclis «...subversius!» de resistència
que caldria extirpar de soca-rel
«... sí, sí, feristeles, pesta bubònica!»
Però vol fer el fotut favor de callar!...
Cal ensinistrar-los cap als beneficis
415 extreure'ls dels seus caus-laboratori
i entortolligar-los en l'abundància:
clubs privats de relaxament i golf
i a comprar una marca de cotxe i roba
—sense deixar de mostrar la deguda
420 deferència als seus superiors—
que acaronin orgull i vanitats.
Llavors com les formigues atrapades
dins la resina «...pels segles dels segles»
no sabia sortir ni que volgués
425 i encara que per alguna d'aquelles
casualitats del tot impensables
arribés realment a trobar alguna
via de sortida, per altra banda
inexistent, seria una feblesa
430 que no podria permetre's, perquè
l'apartaria de la lluita ingent

per a la qual ha estat adoctrinat.
 Si per un moment es distanciés
 —ni que fos per culpa d'un bri d'oblit
 435 ínfim, fugaç entre gra i gra d'arena—
 dels deures, perdria la font d'ingressos
 i algú no dubtaria en fer-lo caure
 graons avall i usurpar-li la feina.
 Allí on hi hagi carronya acudirán
 440 les mosques i on hagi alguns diners
 hi haurà els aventurers i aprofitats.»
«...i doncs, per què preocupar-nos tant?»

 (Cal que el saber domini la vida
 450 o que ella domini el saber i la ciència?)

 I enfurismat buscarà alguna cosa
 per compensar el gep dels meus impagats
 però ningú en donarà res per quatre
 455 mobles vells un matalàs mai cardat
 i un munt de gel que dorm a la nevera
 i, per què necessitaria un llum negre?
 Sort que ho amago tot al cap que mai
 no he volgut escriure ni una sola ratlla
 460 sobre el que hauria estat sens dubte l'obra
 més gran i per tant la més cobejada.

 (Tot i haver aconseguit que cap dels músculs
 no el traís no controlava els budells.
 465 Al principi orins i excrecions queien
 o regalimaven sense problemes
 per dins els camals llargs dels pantalons.

N'hi havia prou per no aixecar sospites,
però amb els dies ja no caldria atendre
470 tals foteses, la manca d'aliments
les faria prescindibles i inútils.)
.....

(Amb el mal temps i a la intempèrie
la seva roba es desfà en pelleringues,
475 cauen així com els cabells del cap
de l'entrecoix i la resta del cos
el sexe arronsat i els collons penjant
la magra estàtua cendrosa enmig
de la plaça: renoi quin espectacle!
480 «L'ajuntament ja no sap com gaster-se
els calés dels pobres contribuents
que a més a més hem de suportar això.
Saps estimat jo no entenc l'art modern».)
.....

485 (En el punt més àlgid de la desfeta
se li apropa un inspector de patents
que casualment per allí passava,
se'l mira i pensa que hi ha alguna cosa
en aquell engendrament que recorda
490 algú però no sap bé qui podria... No.
Ell no l'ha vist mai no hi ha cap indicati
que el pogués relacionar amb l'invent,
així i tot, dubta, no se'n refia gens...
Com tot bon funcionari recela
495 davant la més mínima irregularitat
convençut com està de fer un favor
a la comunitat, proïsme en diuen,
ufanós i cofoi esperarà

que algun dia futur li reconeguïn
 500 els seus esforços i polida tasca
 de dedicació *full time* als altres:
 potser fins i tot em condecorin —pensa.
 Amb una branca li punxa el cos
 burxa els narius la fica a la boca
 505 i l'introdueix endins l'ull del cul.
 Ecs vol actuar contra aquesta ràtzia
 al cercle íntim però no sap com fer-s'ho,
 no pot moure's ni reaccionar.
 Llavors es tira una llufa gasosa
 510 i llarga molt llarga i terriblement
 pudent i l'inspector ensuma un parell
 de vegades i la pudor és penetrant
 —amenaçadora com un verí—
 tot i així segueix respirant com si
 515 volgués comprovar que realment és
 terrible, arronsa el nas i s'aparta
«ens pot apegar vés a saber què!»
 Borratxo de llum el sol roig delira
 ensopega i cau rere les muntanyes
 520 per deixar pas a un xàfec imminent,
 tothom corre a casa seva, de pressa:
 cauen gotes negres, grosses com punys.)

 (Bavosos lliscadissos llefiscosos
 525 viscosos fastigosos abundants
 forniquen procreen secreten excreten
 supuren moren podrits i es dissipen,
 però no serà ara perquè atrevits
 s'enfilen per les cames i el cos nus)

530
 Aprofiten, ho saben, que no em puc
 ni moure, segur, segur malparits!
 No, no pot ser, no s'atreviran! Doncs sí.

535 (Arronsar el nas i treure la llengua
 prement-la entre els llavis les galtes tibades
 mig aclucant els ulls i estremir-se
 escopir capellans tombar la cara
 per no veure, però mirar de nou
 540 per tornar-la a girar: ecs quin fàstic!
 Ambdues atracció i repugnància
 alhora i retrocedir i encongir-se...
 Lamentable realment lamentable.
 Muntaven entre nafres purulentes
 545 —el pus té un gust dolçàs i embafador—
 esquivant-les fins el cau de la boca
 —freda esgarrifança sobre la llengua—
 píndoles difícils d'empassar endins
 gola avall: nàusees arcades i vòmits
 550 cremor venjança de la fam: la fel.)

Penso, què he estat, què sóc i què seré?
 Carrall, sac de merda i past per als cucs.¹³

560 I atrevir-se a jutjar quina podria
 ser la millor positura però
 no a preferir-la, per què doncs el risc?
 Pensar una mica no m'ha de fer cap
 mal potser fins i tot trobo la forma
 565 de distreure'm d'aquest enterc silenci.

Amb els ulls clucs i la ment a les fosques
puc analitzar un seguit de postures
puc arribar a imaginar quines tret
de la vigent són de les més segures.

570 I així si a les posicions creïbles
hi afegeixo les inimaginables
a la llarga, quina em cansarà menys?
Remuguen els dubtes sobre si el gest
d'equilibri actual és el millor
575 o per contra amb el temps el més precari.
Però ara ho deixo córrer, de moment.¹⁴

.....
(Per quin caprici sinuós el món
que viu dins el seu cap difereix tant
580 del que remena enfora? Entre ambdós
creix la percepció d'una distància
que amb el pas dels anys es farà insalvable.
Tot l'esforç des del primer instint de vida
es malmet mentre va d'un món a l'altre

585 i quan més recorre la senda més
es perden i se separen les bandes.
I a poc a poc, o de cop, el camí
que les unia comença a esvanir-se:
enmig es tallen espadats de marbre¹⁵
590 i a l'illa arriben només veus perdudes
i després, no-res... silenci i distància.)
.....

(Només és matèria adolorida,
carn que udola amb el moll dels ossos,
595 rosegat pels silencis i l'intent
d'emetre qualsevol crit no és més

que una lamentació estrangulada.
 Anorreats els sentits, perdut tot
 contacte amb l'exterior, no esperava
 600 ja cap altra cosa que un breu final.
 I així sense saber-ho algú trucava
 a la seva carcassa: repic, l'home
 de la mànega regava les plantes...
 Si hagués pogut somriure ho hauria
 605 fet encara que això significués
 esquinçar-se sense remei els llavis.
 Cap dolor per agut que arribés a ser
 —a la pell dins el pit o a la memòria—
 el distrauria de l'immens plaer
 610 que produïa aquella sobtada pluja:
 un xiscle mut dedins la soledat
 que ja ningú no sentirà. Silenci.)

 615 I jo estava sol amb aquella mort
 que em pujava per dins el cos, de pressa,
 com una mala herbota verinosa.¹⁶
 Primer vaig deixar de sentir les plantes
 dels peus i tot seguit, com si ja res
 620 no l'hagués d'aturar, creixia cames
 amunt fins als genolls garratibats
 —culpa de tan llarga immobilitat—
 i els músculs a les cuixes es tibaven
 fins al límit on no es pot suportar
 625 el dolor d'unes cames esquinçades:
 destroçat, segur que cauria a plom.
 Després de la passió i dels esforços,

es deixaria anar en el moment clau?
Ara ja no podia fer marxa enrere.

630 Calia doncs continuar, seguir,
no deixar que la feblesa afectés
aquell procés començat fa molts anys
cap a una saviesa intemporal,
uns anells que abraçarien amb força

635 tot el meu ésser dia a dia i mes
a mes: primavera estiu tardor i hivern.
Ertes ambdues cames s'ajuntaren
per formar un sol tronc i, per increïble
que pogués ser, tot i aquella tortura,

640 un petit indicati d'ànim, tan ínfim
que en una situació normal
m'hauria passat desapercebut,
alleugerí aquella gran tensió
que premia l'entorn i contra el cos,

645 res realment d'especial però
suficient per distreure'm, deixà
que rius de saba roent s'ajuntessin
a l'aiguabarreig del meu engonal
i de sobte unes mans per mi invisibles

650 prengueren l'escrot i d'una estrebada
m'arrencaren els ous de soca-rel
i sense deixar-me temps per cridar
un ganivet caigué de no sé on
i em segà la verga d'un tall precís

655 —la boca oberta els ulls esbatanats
l'alè fos i perduda la mirada
podria fins i tot pensar en morir—
però de seguida pujà la saba

—bàlsam meravellós i fresc unguent—
 660 ben endins per budells i d'altres òrgans
 i el dolor que hauria estat terrible,
 només existí uns quants mil·lèsims
 i es dissipà per tal d'abandonar
 la feina ja enllestida i passar ràpid
 665 a exercir pressions insuportables
 a un estómac que en aquelles alçades
 tan sols seria un globus desinflat
 i rebregat amb restes de suc gàstrics
 en procés de descomposició
 670 en un intent tossut de digerir
 per no morir: reflex de subsistència.
 Els pulmons xuclaren el darrer alè
 i van quedar garratibats dessota
 les costelles i esòfag amunt fins
 675 la laringe i enrigidí la resta
 del cos que encara ara sobrevivia,
 però deixà sense tocar el cervell,
 embolcallant tot el crani un final:
 la saba obrí cataus i disolgué
 680 pausadament la matèria grisa.)¹⁷

(El benestar de l'arbre amb les arrels
 de la felicitat de no saber-se
 685 totalment arbitrari i fortuït
 sinó de procedir d'aquell passat
 del qual n'és hereu la flor i el fruit
 i que així la seva nova existència
 tingui la disculpa —potser l'excusa?

690 Si per exemple contemplem un arbre
fent l'abstracció dels coneixements
que tenim sobre els arbres, en veiem
un de totalment nou: desviaments
únic de les seves branques els nusos
695 i els retorçons, els jocs d'aire i de llum
entre les fulles... en aquell instant
contemplem la realitat de l'arbre.
La seva existència es troba lluny
del poder despòtic de les paraules
700 que el defineixin, podem fer servir
símbols però cap d'ells és absolut.)¹⁸
.....

La condició humana és una estafa
esquivem-la tot fent-nos vegetals.^{19, 20}

705 I m'adono com s'internen profundes
les arrels com mans de la terra fonda
s'enduen avall memòria i sang:
la saba que ara puja i que dins meu
s'escampa alimentarà els fruits del lotus.²¹

710 La meva força és la confiança,
no sé res dels meus pares no sé res
dels milers de rebrots que tots els anys
neixen de mi: viuré fins al final
el secret de la meva semença.

715 D'altres preocupacions, no tinc.^{22, 23}
.....

*Não sou nada.²⁴
Nunca serei nada.
Não posso querer ser nada.
À parte isso, tenbo em mi todos os sonhos do mundo.*

PESSOA

Quants anys? Dos-cents... o potser més encara.

Referències

¹ De *Serendipity*, habilitat de fer descobriments de forma completament casual o imprevista, que pot tenir per un investigador en el decurs d'una recerca orientada a altres objectius i amb pressupòsits teòrics diferents (més sobre el tema a l'annex).

² A la manera de Thomas Bernhard a *Maestros antiguos*.

³ *Llum-negra*. L'ultraviolat, radiació ultraviolada o llum ultraviolada (UV). No puc deixar de fer referència al relat de J.L. Borges *Tigres azules*: «... El suelo era agrietado y arenoso. En una de las grietas, que por cierto no eran profundas y que se ramificaban en otras, reconocí un color. Era, increíblemente, el azul del tigre de mi sueño» (més sobre el tema a l'annex).

⁴ Per conèixer millor les condicions de l'experiment d'Ecs, la base teòrica i la demostració que no podrà obtenir l'*adició energètica* que tot *perpetuum mobile* persegueix, adreceu-vos a l'annex.

⁵ «... Encara no sabem gairebé res i voldríem endevinar aquesta última paraula que mai no ens serà revelada. El deliri d'arribar a una conclusió és la més funesta i estèril de les manies.» Flaubert.

⁶ Aquests quatre versos apareixen com a poema solt al llibre *Miserere* (2004). Per altra banda, trobo interessants aquests textos: «... la eternidad... es un artificio espléndido que nos libra, siquiera de manera fugaz, de la intolerable opresión de lo sucesivo...» *Historia de la eternidad*, de J.L. Borges. «... El texto se ha perdido; hay quien entiende que constaba de un verso; otros, de una sola palabra. Lo cierto, lo increíble, es que en el poema estaba entero y minucioso el palacio enorme, con cada ilustre porcelana y las penumbras y las luces de los crepúsculos y cada instante desdichado o feliz de las gloriosas dinastías de mortales, de dioses y de dragones que habitaron en él desde el interminable pasado... y sus descendientes buscan aún, y no encontrarán, la palabra del universo.» *Parábola del palacio* J.L. Borges.

⁷ Versos inspirats en *La passió, segons G.H.*, de Clarice Lispector.

⁸ Inspirat en la *Introducció al pensament complex*, d'Edgar Morin.

⁹ Inspirat en un poema del llibre *Lluna nova*, de Margaret Atwood.

¹⁰ «Què fou de tot el meu ésser? Una gran ànsia inútil, /realització estèril amb un destí impossible, /màquina de boig per realitzar el moviment-continu...», versos del poema «*Saludo a Walt Whitman*», d'Álvaro de Campos, heterònim de Fernando Pessoa.

¹¹ Els versos que fan referència a la suposada persona que rega, són tres poemes solts del llibre *Miserere* (2004), barrejats amb altres de nous.

¹² Cargolí o Avellanenc (*Theba pisana*) de talla menuda. Conquilla plana per dalt quan és jove, més arrodonida en fer-se adult. Solen aparèixer molts exemplars junts en repòs enfilats sobre plantes. Quan plou sovintegen els fonolls, cards, altres plantes i envaeixen parets i voreres.

¹³ Adaptat de *Gemma Ecclesiastica* de Gerald de Gal·les.

¹⁴ Frase adaptada de *Compañia* de Sammuel Beckett.

¹⁵ Inspirat en *En els espadats de marbre* d'Ernst Jünger.

¹⁶ Inspirat en *La barca de La meva Cristina i altres contes* de Mercè Rodoreda (veure més sobre el conte a l'annex).

¹⁷ «...a través de la meva darrera metamorfosi, / atorga'm amb les teves mans fredes de pluja / l'última gota de coratge. / Agafa els meus trets des de fa temps marcits. / Van pertànyer a algú altre. Ningú / no respirà rere ells ni esperarà. / Ompliu-me d'hivern, de sol i de neu, / ... / jo no tornaré.» (Paul la Cour a *Efterladte digte* (1957, Dinamarca – Antologia de Francisco Uriz).

¹⁸ Aquests darrers versos estan inspirats en paraules de Lao T'sé.

¹⁹ Inspirat en un text d'E.M. Cioran.

²⁰ «... Quina metafísica tenen els arbres? / La de ser verds, la de tenir capçada i branques / i la de donar fruit a la seva hora, el que no ens fa pensar / que no sabem tenir-los en compte. / Però, quina millor metafísica que la seva, / que és la de no saber per què viuen / ni saber que no ho saben?» Alberto Caeiro (Pessoa).

²¹ Els *lotòfags* van acollir Ulisses i van donar a menjar el fruit del lotus a tres dels seus mariners, el qual feia perdre la memòria (més sobre el tema a l'annex).

²² Inspirat en *El caminant* de Herman Hesse.

²³ «... Tot té la seva hora. / Dintre de mil anys / haurà arribat el caragol a l'arbre.» (Rolf Jacobsen a *Stillbeten efterpå* (1965, Noruega – Antologia de Francisco Uriz).

²⁴ No sóc res. / Mai seré res. / No puc voler ser res. / A banda d'això, tinc en mi tots els somnis del món.

Anotacions, idees
i d'altres paperasses
(annex)

Metamorfosi. El canvi, la transmutació... és un tema que sempre m'ha atret. Jean Baudrillard escriu a *L'altre per si mateix*: «On és el cos de la falla, el cos de la metamorfosi... d'una fluïdesa intemporal i no sexual de les formes, el cos cerimonial que fan viure les mitologies; cos sense desig, però capaç de totes les metamorfosis, cos alliberat del mirall de si mateix, però entregat a totes les seduccions? I quina és la seducció més violenta sinó la de canviar d'espècie, transfigurar-se en animal, vegetal, o fins i tot en mineral? És cert que es paga aquesta capacitat fabulosa amb una renúncia al desig, al sexe i a la reproducció. Però per aquest cos és una manera de no morir. Doncs passar d'una espècie a una altra, d'una forma a una altra, és una manera de *desaparèixer, i no de morir...* De res serveix morir, també cal saber desaparèixer.»

«Si es pogués canviar de naturalesa, transformar-se en qualsevol, es formaria part, de sobte, dels elegits. Com que la metamorfosi és irrealitzable, hom s'aferra a la *predestinació*, paraula màgica. Només pronunciar-la, tenim la sensació d'haver superat l'estadi de les interrogacions i les perplexitats, trobant, finalment, la clau de tot atzucac.»¹

Recordo que quan era petit, de nits, m'aixecava i amb una lot caminava de puntetes per la casa a les fosques fins a

¹ Ref. *El demiürg atzucac* de E.M. Cioran.

trobar la capsula dels cucs de seda. Entre restes de morera seca i també en alguns racons, hi havia magistralment enganxats capolls de color groc-rovell-d'ou. Durant uns minuts, fascinat pensant què podia passar allí dins, em quedava mirant fixament com si en aquell precís instant haguessin de sortir, per sorpresa, com una deferència cap el meu gran interès, papallones tremoloses. La transformació sempre m'ha interessat vivament perquè és un procés constant que deixa empremta visible en el cos, però també a la ment, encara que gran part dels canvis, cara enfora, no es puguin veure: amagats queden dins el cercle més íntim. Per això, degut a aquests canvis, i com deia Borges, un mateix llibre sempre és diferent si el rellegim en diferents moments de la nostra vida.

He tornat a llegir *La metamorfosi* de Franz Kafka per cabussar-me de nou en aquell estil de monòleg absurd que m'agrada tant. Després, també, com no, i conjuntament amb el *Diccionari de la mitologia Grega i Romana* de Pierre Grimal, retrobar els llibres de *Les metamorfosis*² i *Fastos*³ d'Ovidi on parla sobre les transformacions en arbres. En concret, m'he quedat amb la que més s'aproxima a l'*Arbre del lotus* al qual faig referència al final del poema. Es tracta de la metamorfosi de Lotis. «... *El seu amant es lleva i, aguantant-se el respir, furtivament hi va a passos comptats, caminant de puntetes. Quan és a tocar del jaç solitari de la nimfa nívia, procura de no fer gens de soroll amb l'alè; i ja avançant arrupit damunt l'herba vorera, però la nina estava carregada d'un son profund. Ell se n'alegra i, aixecant-li el vestit dels peus, duia un bon camí per acomplir els seus desigs. I vet aquí que l'ase, la muntura de Silè, bramant amb veu ronca*

² Trad. Adela Trepai i Anna Saavedra.

³ Trad. Jaume Medina.

profereix uns crits inoportuns! La nina, espantada, s'aixeca, rebat Priap amb les mans i en la seva fugida esvalota tot el bosc. Llavors el déu massa ben preparat per a la lluita obscena, fou al clar de lluna la riota de tothom. L'autor del bram ho pagà amb la mort.»

La nina Lotis fou transformada, quan fugia de Priap, en *lotus*, no la planta aquàtica, sinó en *l'Arbre del lotus* o *Zizyphus lotus* (*without hard evidence*), molt proper al Ginjoler o *Zizyphus jujube*. El seu fruit és el Gínjol, de la grandària d'una oliva, rogenic i comestible; se'n feia farina, pa i vi; algunes espècies d'aquest gènere sí que posseeixen alcaloides amb efectes sedants i narcòtics.⁴

A l'*Odissea* d'Homer,⁵ cant X, podem llegir que Ulisses en el seu viatge de retorn a Ítaca va passar per l'illa dels Lotòfags: «... Durant nou dies fui dut al grat dels vents ruïnosos pel mar que habiten els peïxos; i als deu abordarem la terra dels lotòfags, un poble que viu d'una menja florera. Desembarcarem allí, en el ferm, i prenguérem aiguada, i de seguida les colles dinaren al flanc dels navilis. Doncs, en ser que ja haguérem gustat el pa i la beguda, vaig enviar uns companys que anessin a prendre clarícies de quina era la gent que menjava el pa a la contrada: dos minyons i un tercer com a herald que els agrego. Aviat pel camí s'escometen amb gent dels lotòfags; i no és pas que els lotòfags meditin la pèrdua dels nostres, ans al contrari, els donen un poc de lotus, que el gustin; ara, el qui d'ells ha menjat la drupa melosa del lotus, ja està llest, que no vol ni tornar pel report ni a la terra, ca! Més s'estimarien romandre allí amb els lotòfags, atipant-se de lotus, per sempre oblidats del viatge. Jo vaig haver-me'ls d'endur plorant i per força als navilis...»

Alejo Carpentier, a *Los pasos perdidos*, lamenta «...la crueldad de quien arranca sus compañeros a la felicidad ballada, sin

⁴ Ref. Wikipedia i Martí Domínguez (2001) a Internet.

⁵ Trad. Carles Riba

ofrecerles més recompensa que la de servirlo.» Però, quin és aquest estat d'embadaliment i de llangor que duu els mariners a l'oblit?:

Que dolç era escoltar el corrent del rierol⁶
amb els ulls entreoberts com si sempre
et quedessis adormit enmig d'un somni!

.....
Somiar i somiar, com enllà la llum d'ambre
Que es resisteix a deixar les fulles a les altures;⁷
Escoltar les converses mussitades dels altres
Menjant Lotus un dia rere l'altre,
Mirar les ones arrissades a la platja
I les línies fràgils i corbades que deixa l'escuma.⁸

L'oblit⁹ seria l'absència, la manca, la inexistència d'alguna cosa que se li oposi: la memòria com a cabdal que

⁶ How sweet it were, hearing the downward stream, /With half-shut eyes ever to seem/ Falling asleep in a half-dream! //To dream and dream, like yonder amber light, /Which will not leave the myrrh-bush on the height; /To hear each other's whisper'd speech; / **Eating the Lotus day by day,** / To watch the crisping ripples on the beach, /And tender curving lines of creamy spray. «The lotus eaters», d'Alfred Lord Tennyson. Agraïcio a Mark Hinchliff la seva inestimable ajuda per traduir aquest poema, sense la qual, no hauria estat possible.

⁷ Fa referència a les fulles dels arbres de la mirra. Arbre comú a l'orient mitjà i Somàlia. La mirra era molt valorada a l'antiguitat, perquè era un dels components per elaborar perfums i encens.

⁸ *lines of creamy spray* és una imatge no traduïble literalment. Fa referència a l'escuma que deixen les ones (que són com cavalls) quan trenquen enmig del mar. Hi afegeixo, una poesia (*Jocs aquàtics*) de Manuel de Pedrolo del llibre de prosa poètica *Dimensions mentals* (1949-1951), que diuen així: «A poc a poc, la mar es torna circ; les onades, testes de cavall; l'escuma, crinera.»

⁹ Ref. Mónica B. Cragolini.

recull les experiències. Malgrat aquesta absència, aquesta ferida de l'ésser de la memòria, apareix com necessària per a la vida i per a la constitució del si mateix: «*l'art de l'oblit apareix com una necessitat, perquè el passat no es converteixi en un pes massa feixuc en la vida dels homes que, de no exercitar aquell art, acabarien per desitjar la mort com l'única possibilitat d'oblit.*»¹⁰

A *Ecce homo*, Nietzsche diu de la seva *Segona Intempestiva* (De la utilitat i els inconvenients de la història per a la vida), que descobreix el que hi ha de perillós, de corrosiu i emmetzinador del viure, en la nostra forma de fer ciència: la vida, malalta d'aquest engranatge i mecanisme deshumanitzats, emmalalteix de la *impersonalitat* del treballador, de la falsa economia de la *divisió del treball*. Es perd la finalitat, això és, la cultura: *el medi, el cultiu modern de la ciència, barbaritza.*

Finalment, fa temps, vaig llegir una de les metamorfosis que més m'agraden: *El riu i la barca* de Mercè Rodoreda a *La meua Cristina i altres contes*, on un home es transforma en peix. M'atrau especialment, la part del final: «*...I quan ja no vaig poder respirar gens i vaig sentir que tot el cos se'm nuava vaig fer una extremitud i amb els peus vaig foradar la barca que semblava que s'hagués tornat de fang... /...Sentia una pressió terrible a cada costat del coll, i la barca se'm fonia, i jo estava sol amb aquella mort que em creixia per dintre, de pressa, com una herbota verinosa... /...de dalt a baix de l'esquena, dolorosament...*» Sempre he imaginat que les branques que penjaven i cobrien el riu, eren de *desmaís*.

Serendípia. Aquest terme és un neologisme procedent de la paraula *serendipity* i fa referència a la forma

¹⁰ Ref. *Segona intempestiva* de Nietzsche.

en què es produeix un descobriment casual o imprevist fet per un investigador en el decurs d'una recerca orientada a altres objectius i amb pressupòsits teòrics diferents. De fet, la història de la ciència n'és plena, de descobriments *serendipitats*. Per exemple, Einstein reconeix aquesta qualitat en algunes de les seves troballes. També existeixen casos de *serendípies* a les obres literàries, quan un autor escriu sobre alguna cosa que ha imaginat i que no es coneix en la seva època, i es demostra posteriorment que allò existeix tal com ho va definir l'escriptor, fins i tot amb els mateixos detalls. No s'hauria de confondre amb l'anticipació o la ciència-ficció, on s'avancen invents molt més genèrics que gairebé tot el món creu que probablement existiran algun dia.

El terme *serendípia* procedeix d'un antic conte persa del segle XVIII anomenat *El príncep de Serendip*. En aquest conte els protagonistes, uns prínceps de l'illa Serendip (que era el nom àrab de l'illa de Ceilan, l'actual Sri Lanka), sempre solucionaven els seus problemes a través d'increïbles casualitats. D'aquí es derivà el terme anglosaxó *serendipity*, que feia al·lusió a les casualitats impossibles. El terme *xamba*, molt més usat en llenguatge col·loquial, podria considerar-se també com un sinònim.

Jonathan Swift va descriure amb detall dos suposats satèl·lits naturals de Mart en el seu llibre *Els viatges de Gulliver* (1726), als quals va anomenar «Por» i «Terror». En aquells temps, no es coneixia que Mart tingués cap satèl·lit. Segons el seu relat, aquestes llunes eren irregulars i tenien unes dimensions i unes velocitats orbitals molt aproximades a les que es descobririen en 1877, 151 anys després! A més, van ser batejades com *Fobos* i *Deimos*, els equivalents en grec dels noms de Swift.

En Les aventures d'Arthur Gordon Pym, escrit per Edgar Allan Poe 1850, s'explica la història d'un naufragi prop de les illes Malvines en el qual queden només quatre supervivents en una balsa. Aclaparats per la fam, sortegen entre ells qui mataran per menjar-se'l, i perd un grumet anomenat Richard Parker. En 1884, una goleta britànica va naufragar prop de les illes Sandwich. Quedaren quatre supervivents, i van sortejar qui havien de matar per menjar-se'l i sobreviure. La sort decidí que el desafortunat fos el grumet... Richard Parker. En aquest cas la realitat semblava que volia imitar la ficció.¹¹

Perpetuum mobile. El mòbil perpetu és una màquina hipotètica que seria capaç de crear energia del no-res. La seva existència és totalment impossible, segons les lleis de la física, perquè violaria la *Primera* i *Segona llei de la termodinàmica*.

Atès que, d'entre els principis de la física, els de la termodinàmica són alguns dels més comprovats i estables al llarg de segles, les propostes de moviment perpetu serioses són sempre menystingudes. Sovint, aquesta mena de màquines les fan servir els físics com una forma de posar a prova els seus coneixements, demostrant, sense fer servir la termodinàmica, que no poden funcionar. A més, és freqüent l'aparició de «paradoxes», en imaginar-se experiments mentals que semblen mostrar mòbils perpetus. Invariablement es tracta d'errors de comprensió de les lleis de la física, però per aquest motiu resulten molt instructives.

Es divideixen en dues categories, segons quina llei de la termodinàmica violin. Els *mòbils perpetus de primera espècie*

¹¹ Refs. Viquipèdia, Internet i d'*Inventar* de Norbert Wiener.

violèn la *Primera llei de la termodinàmica*¹², què és la que afirma la conservació de l'energia. Així, produeixen més energia que no en consumeixen i poden funcionar eternament un cop posats en marxa. Molts d'aquests dissenys fan servir imants com a font d'energia lliure, i assumeixen que no hi ha fregament. Així, encara que aquests invents no poden funcionar eternament, són a vegades capaços de funcionar per si mateixos durant llargs períodes, sempre que no se'ls obligui a realitzar cap treball sobre el seu entorn. Màquines com aquestes són les que, en la seva infantesa, Ecs traginava. El *mòbil perpetu de segona espècie* és aquell que desenvolupa un treball de forma cíclica (indefinida) intercanviant calor només amb una font tèrmica. També s'anomena mòbil de Planck, i és impossible de construir, perquè viola la *Segona llei de la termodinàmica*.¹³

Els mòbils perpetus òptics amb alteració del segon principi de termodinàmica, representen en si mateixos un exemple encara més original en la recerca de com evitar aquest segon principi. Ecs afirma que utilitzant les propietats de les substàncies fosforescents es pot obtenir una addició energètica tenint en compte la concentració d'energia tèrmica

¹² Està relacionada amb el principi de la conservació de l'energia, la qual no es crea ni es destrueix, sinó que es transforma, però es degrada. Les màquines i els processos desenvolupats pels homes, funcionen amb un rendiment menor al 100%, i això es tradueix en pèrdues d'energia en termes econòmics o materials.

¹³ A grans trets, quan una part d'un sistema tancat interacciona amb una altra part, l'energia tendeix a dividir-se per igual, fins que el sistema arriba a un equilibri tèrmic. Per exemple, si tenim dues habitacions juntes, una (c)alenta i una altra de (f)reda, si obrim la porta que les comunica, la temperatura de la (f) augmenta, i, la temperatura de la (c), disminueix. Si mantenim la porta oberta, arribarà un moment que ambdues tindran la mateixa temperatura: equilibri tèrmic.

del medi ambient i aquesta addició pot ser considerable. Com a font d'informació científica, Ecs es basa en l'emissió *anti-stokes*: el fòsfor il·luminat, emet més energia en forma de fotons que la que rep, reirradia la radiació incident de tal manera que la llum emesa pel cos té una major longitud d'ona que la radiació que es rep.

És evident que l'emissió *anti-stokes* ha de provocar (i realment provoca) el refredament del fòsfor, per tant la radiació que surt s'enduu més energia que la que porta la radiació que entra. En condicions estacionàries, en aquest cas, cal subministrar-li una calor Q perquè compensi la diferència. La calor es pot subministrar de qualsevol banda, en particular, del medi ambient. Precisament aquest fet el va aprofitar Ecs perquè va veure-hi l'ús de la *concentració de l'energia del medi ambient*. En realitat, si arribem a comprendre aquest procés, aquí no passa res de semblant, és més, tot al contrari.

El procés de transformació de l'energia de radiació al luminòfor transcorre d'acord amb totes les lleis de la termodinàmica i no hi ha cap mena de *concentració* que es pugui fer servir per generar treball. El procés en el luminòfor és anàlog, en cert grau, al que transcorre en una bomba de calor;¹⁴ la diferència consisteix en que el flux de calor es transforma en flux d'energia de radiació.

¹⁴ Un equip d'aire condicionat dóna fred a la part interior, i a l'exterior calor, és a dir, agafa la calor de l'interior i l'expulsa fora. Si físicament li donéssim la volta, donaria calor a l'interior i fred al carrer. A la pràctica, no és necessari invertir físicament l'equip, atès que està dotat d'un automatisme que permet el procés invers. A l'hivern, agafa la calor de l'exterior (encara que sembli impossible, però el fred es una sensació humana, no existeix; el fred és l'absència de calor, la qual existeix fins arribar al zero absolut: -273°C) i l'aboca a l'interior. Un equip de *cicle reversible* o *bomba de calor*, pren de la xarxa

Actualment, però, encara n'hi ha que hi insisteixen. L'article aparegut a *The Guardian* el 4 de novembre de 2005, titulat *Font d'energia que posa la física al revés*, comenta que:

«Científics afirmen que el dispositiu desaprova la física quàntica. Els opositors diuen que la idea és el resultat d'unes matemàtiques errònies. Sembla massa bo per ser cert: una nova font d'energia gairebé il·limitada que costa virtualment res, utilitza petites quantitats d'aigua com a combustible i produeix pràcticament cap residu.

Una empresa afirma haver construït un prototipus d'una font d'energia que genera fins a 1.000 vegades més calor que el combustible convencional. Científics independents afirmen haver verificat els experiments de la companyia, Blacklight Power, que ha fet una inversió de desenes de milions de dòlars per dur la idea al mercat, i afirma que està a uns mesos de desvelar la seva creació.

El problema és que, d'acord amb les regles de la mecànica quàntica, la física que governa el comportament dels àtoms, la idea és teòricament impossible. L'empresa diu que ha produït un nou tipus d'hidrogen, el més simple de tots els àtoms, amb sols un protó envoltat d'un electró. En el seu «*hydrino*», l'electró se situa una mica més a prop del protó del normal, i la formació de nous àtoms partint de l'hidrogen tradicional allibera enormes quantitats d'energia. Això és una heretgia científica.

D'acord amb la mecànica quàntica, els electrons només poden existir en un àtom en òrbites estrictament definides, i la distància més curta permesa entre el protó i l'electró a

elèctrica 1 kWh i produeix entre 2,6 kWh i 3 kWh. L'enunciat anterior suposa una contradicció aparent amb el *Primer Principi de la Termodinàmica* (recordem que l'energia ni es crea ni es destrueix, es transforma). Els kWh que ens falten per donar 2,6 kWh o 3 kWh, una *bomba de calor* els pren de l'energia calorífica que hi ha a l'aire exterior.

l'hidrogen és fixa. Les dues partícules simplement no es poden ajuntar més. Segons l'empresa, només hi pot haver una explicació: la mecànica quàntica deu estar equivocada. Hi ha experts de renom que afirmen: «Tots els que no som físics quàntics que estem veient les dades, les trobem molt prometedores.»

La idea va en contra de la forma de pensar de gairebé un segle. Quan els científics van desenvolupar la teoria de la mecànica quàntica, van descriure un món on mesurar la posició exacta de l'energia d'una partícula era impossible i on les lleis de la física clàssica no tenien efecte.

Mentre que l'embolic teòric és poc probable que es resolgui aviat, aquells que estan esperant explotar la tecnologia els collen. L'empresa no va entrar en detalls sobre qui està finançant la seva investigació, però els rumors suggereixen un grup de companyies energètiques nord-americanes. És ben sabut que l'institut de conceptes avançats de la NASA ha finançat investigacions per trobar una manera d'utilitzar la tecnologia de *Blacklight* per alimentar coets.

«Si és fals, es provarà que és fals» diu el director de recerca de Greenpeace USA, «però si és cert, és tan important que tota la resta sobra. Té el potencial de solucionar la dependència en el petroli. La nostra posició és d'un cautelós optimisme.»

La història de la companyia *Blacklight*, s'assembla molt, en un principi, a la de John Kili (1837-1898) que igual que l'esmentada empresa, va arribar a moure milions de dòlars, formant una empresa de motors. Aquell «invent» també descomponia la molècula d'aigua i estava recolzat per físics importants i de renom. Després, va resultar que era una enganyifa.¹⁵

¹⁵ En qualsevol cas, només cal que estiguem a l'aguait, i, si ens interessa el

Música. *Perpetuum mobile, moto perpetuo, mouvement perpétuel, perpetual motion*, significa literalment *moviment perpetu*; són termes que s'apliquen també a les peces de música, o parts d'elles, que es caracteritzen per un conjunt ferm i ininterromput de notes, normalment amb un tempo ràpid. Com a tècnica, s'aplica, per exemple, al final de la coneguda *Piano sonata No.2* de Frederic Chopin. Podem incloure altres exemples com el segon *Impromptu D. 899* de Franz Schubert, el final de la *Piano Sonata No.1* de Carl Maria von Weber, el final del moviment de la *Sonata per a violí i piano* de Maurice Ravel i el *finale* del *Concerto per a orquestra* de Béla Bartók.

Com una peça separada, un *Perpetuum Mobile* es pot definir com una composició on s'intenta que una gran part d'ella es repeteixi un cert nombre de vegades, sense que el moviment de la melodia s'alteri quan comença la repetició. Sovint s'intenta que s'interpretin de la forma *moto perpetuo*, en aquest cas es poden anomenar *cànon perpetuus*. En alguns casos, les repeticions d'una peça amb *perpetuum mobile* es fan amb una intensitat diferent, mentre té lloc una modulació o una progressió del cor durant la part que es repeteix. Alguns exemples d'aquest cas particular, són els canons de *Das Musikalische Opfer* de Bach.

El *perpetuum mobile* com un gènere separat de composicions musicals, es va fer popular a finals del dinou. Sovint, aquelles peces s'interpretaven amb repeticions virtuoses, en alguns casos incrementant el tempo al llarg de les repeticions. Per exemple, el *Moto perpetuo Op.11 per a trompeta* de Nicolò Paganini; el *Perpetuum mobile, opus 119 per*

tema, es pot seguir a: en.wikipedia.org/wiki/Perpetuum_mobile, a l'apartat de discussió. Si volem, també podem visitar la web de la companyia www.blacklightpower.com, on podrem trobar tota mena de detalls.

a piano de Felix Mendelssohn; el *Perpetuum Mobile: musikalischer Scherz per a orquestra* de Johann Strauss II; i *El vol del borinot* de Nikolai Rimsky-Korsakov. Ja en el segle XX, podem trobar els *Trois Mouvements perpétuels* (1918) de Francis Poulenc; el *Perpetuum mobile* (1963) d'Arvo Pärt¹⁶:

.....
del silenci inici i angoixa crescendo,
assalt i atac brutal i mort i més
mort encara i l'angoixa decrescendo,
remors lleus i el dolor mut i només
silenci... els caiguts que mai es queixen.
.....

Llum-negra. L'ultraviolat, radiació ultraviolada o llum ultraviolada (UV) és la radiació electromagnètica amb una longitud d'ona menor a la llum visible i major a la dels raigs X. El nom significa «més enllà del violeta» (del llatí *ultra*), ja que el violeta és el color visible amb la longitud d'ona més curta. Quan considerem els efectes de la radiació UV sobre el cos humà i l'ambient, s'acostuma a utilitzar la següent classificació: UVA, també anomenada «ones llargues» o «*llum negra*»; UVB, també anomenada «ones mitjanes»; i UVC, també anomenada «ones curtes» o «germicida». El Sol emet radiació UV en les formes UVA, UVB i UVC però a causa de l'absorció per part de l'atmosfera terrestre, el 99% dels raigs ultraviolats que arriben a la superfície de la terra són del tipus UVA. La radiació UVC no arriba, perquè és absorbida per l'oxigen i l'ozó de l'atmosfera. La radiació UVB és parcialment absorbida per l'ozó i arriba a la

¹⁶ Tot i escoltant aquesta peça.

superfície de la terra, per tant, fa mal a la pell. Llum ultraviolada, també anomenada *llum negra*, és com coneixem les làmpades que emeten gairebé només radiació UVA. La radiació ultraviolada, per si mateixa, és invisible a l'ull humà, però quan il·lumina certs materials, la fluorescència es fa visible. Aquest mètode es fa servir per autenticar antiguitats i bitllets falsos, ja que és un mètode no invasiu i no destructiu d'examinació. També s'utilitza per il·luminar pintures sensibles a la llum UV, pintura fosforescent. En el cas dels treballs de recerca d'Ecs, l'aigua dels glaçons conté aquest tipus de pintura, gràcies a la qual, se'n pot seguir el procés de desglaç.

Pensament complex. La intel·ligència cega destrueix els conjunts i les totalitats, aïlla tots el seus objectes dels seus ambients. No pot concebre el llaç inseparable entre l'observador i la cosa observada. Les realitats clau són desintegrades. Passen entre les fissures que separen les disciplines. Les disciplines de les ciències humanes no necessiten més de la noció d'home. I els cecs pedants conclouen que l'existència de l'home és només il·lusòria. Mentre els mitjans de comunicació produeixen la cretinització vulgar, la universitat produeix la cretinització d'alt nivell. La metodologia dominant produeix obscurantisme, perquè no hi ha més associació entre els elements disjunts del saber i, per tant, tampoc la possibilitat d'encaixar-los i de reflexionar sobre ells.

Ens aproximem a una mutació sense precedents en el coneixement: aquest està cada vegada menys fet per reflexionar sobre ell mateix i per ser discutit pels esperits humans, i cada vegada més fet per ser engranat en les memòries

informatives i manipulades per potències anònimes, començant pels caps d'estat. Aquesta nova, massiva i prodigiosa ignorància és ignorada, ella mateixa, pels savis. Aquests, que no controlen, a la pràctica, les conseqüències dels seus descobriments, ni tan sols controlen intel·lectualment el sentit i la naturalesa de la seva investigació.¹⁷

Excepte per a la qüestió de la lleialtat a l'estat mundial i al seu propi ordre, els membres de la classe directora seran induïts a fer-se intrèpids i a tenir iniciativa. Serà reconeguda com de la seva competència, la millora de la tècnica científica i mantenir contents els treballadors manuals mitjançant contínues diversions. Com persones de les quals depèn tot progrés, no hauran de ser massa tímides, ni estar educades de tal manera que resultin incapaces de noves idees. Al contrari del que succeeixi amb els nens destinats a ser treballadors manuals, tindran contacte personal amb el seu professor i seran esperonats a discutir amb ell. Serà competència seva procurar estar segurs d'encertar-la, si poden, i cas contrari, reconèixer el seu error. Hi haurà, tanmateix, límits a aquesta llibertat intel·lectual, fins i tot entre els nens de les classes directores. No els serà permès discutir el valor de la ciència, o la divisió de la població en treballadors manuals i experts. No podran jugar amb la idea que potser la poesia és tan valuosa com la maquinària, o l'amor tan bo com una investigació científica. Si tals idees li passen pel cap a algun esperit aventurer, seran rebudes amb dolorós silenci i es procurarà no haver-les sentit.

L'últim graó a l'educació dels intel·lectuals de la classe governant consistirà en l'entrenament per a la recerca.

¹⁷ Edgar Morin

La investigació s'organitzarà sense reparar en despeses i als joves no els estarà permès escollir els casos particulars de recerca en els quals hauran de treballar, encara que guiats, naturalment, a investigar aquelles matèries sobre les quals hagin demostrat habilitats especials. Només a uns pocs se'ls donarà la més gran quantitat de coneixement científic. Hi haurà arcs reservats per a una classe selecta d'investigació, de talent i lleial. Es pot esperar que la recerca serà molt més tècnica que fonamental. Les persones que dirigeixin qualsevol departament d'investigació seran d'edat i estaran satisfetes de veure que els fonaments de la seva recerca són suficientment coneguts. Els descobriments que refutin punts de vista fonamentals, si estan fets per gent jove, es consideraran desfavorables, i si es publiquessin temeràriament, els conduiran a la degradació.

En quant als treballadors manuals, es procurarà que no es cabussin en pensaments seriosos; se'ls facilitarà el major confort possible, i les seves hores de treball es reduiran molt més que en l'actualitat; no tindran por a l'acomiadament, o a la desgràcia dels seus fills. Tan aviat com acabi la seva feina diària, se'ls divertirà amb espectacles (futbol, telenovel·les, etc.) i viatges per vacances que els proporcionin alegria i satisfacció completes i que impedeixin la gestació d'idees de descontentament, que en aquest cas ennuvolarien la seva alegria.¹⁸

Estats Decadents del Nord. ORDRE DE RESERVA:¹⁹

Al sol·licitant abans mencionat, als seus hereus, i a qualsevol

¹⁸ Bertrand Russell.

¹⁹ Model extret d'internet, relacionat amb els entrebancs que posen els governs i grans companyies (p.e. d'hidrocarburs) a la creació d'energies

o tots els seus cessionaris, advocats i agents, d'ara endavant designats Rectors: queden notificats amb la present que la seva sol·licitud més amunt especificada ha estat trobada de contenir un tema que, la revelació no autoritzada del qual, pot ser perjudicial per a la seguretat nacional, i se'ls ordena que de cap manera divulguin o revelin l'invent o qualsevol altra informació rellevant respecte a aquell, incloent-hi els detalls fins ara inèdits del tema relacionat amb l'esmentat invent, d'alguna manera a qualsevol persona no conscient del·l'invent abans de la data de l'ordre, incluent-hi qualsevol empleat dels Rectors, llevat que sigui per mantenir el mateix secret, excepte amb el consentiment per escrit abans que res del Comissionat de Patents, sota penes especificades als *Estats Decadents del Nord*. Qualsevol altra sol·licitud ja arxivada o per arxivar d'ara endavant que contingui qualsevol part important del tema de l'invent identificat més amunt, cau dins de l'abast d'aquesta ordre. Si tal altre invent no està sota una ordre de seguretat, aquest i el tema en concret, s'han de dur a l'atenció del Grup de Seguretat, Concessió de Llicència i Avaluació, de l'Oficina de Patents. Si, abans de l'ordre de reserva, qualsevol part del tema ha estat revelat a qualsevol persona, els Rectors informaran a tal persona de l'ordre de reserva i de les penes en cas d'una revelació impròpia. Tanmateix, si qualsevol part del tema fos revelada a qualsevol persona en un país estranger o nació estrangera als *Estats Decadents del Nord*, els Rectors no hauran d'informar a tal persona de l'ordre de reserva, però donaran immediatament al Comissionat de Patents la següent informació a l'extensió encara no subministrada: data de la revelació;

alternatives, descobriments en general i noves tecnologies. És evident que tals actuacions, pressions, apropiacions, etc, han existit i seguiran existint de forma impune.

nom i adreça a qui se li ha revelat; identificació de tal part; i qualsevol altra autorització atorgada per un organisme del govern dels *Estats Decadents del Nord* per exportar tal part. Si el tema està inclòs en qualsevol sol·licitud de patent estrangera, o patent, això s'ha d'identificar. Els Rectors obeiran qualsevol de les instruccions del Comissionat. Aquesta ordre no ha de ser interpretada de cap manera que el govern hagi adoptat o considerat l'aprovació del suposat invent revelat en aquesta sol·licitud, ni res que indiqui el valor del mateix.

Queda clar, o no?

*Cinquanta vagons vaig carregar d'esperances
amb destí a la vostra Amèrica. / Però tornaren buits [...]
Carregament de mentides [...] / I ara hi envio un tren blindat
amb màscares dures com la pedra amb espiïlles ominoses:
tornaran a mi amb milers de vagons carregats de desitjos satisfets.*

EDITH SÖDERGRAN (1918)

Índex

ECS. PERPETUUM MOBILE	389
Protohistòria	391
Referències	419
Anotacions, idees i d'altres paperasses(annex)	421

Imprès a Vic (dins *a furi*).
Gener de 2007.

